

УДК 378.147.091.31-021.462:[378.018.8:37.011.3-051]:[378.015.3:005.32]:37.091.31-024.71](045)

DOI: 10.31499/2307-4906.2.2026.362694

ПОЗАКЛАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Світлана Совгіра, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри біології та хімії, Уманський національний університет.

ORCID: 0000-0002-8742-7773

E-mail: sovgirasvitlana@gmail.com

Олена Кочубей, доктор філософії, викладач кафедри біології та хімії, Уманський національний університет.

ORCID: 0000-0002-5047-6694

E-mail: sncelena@gmail.com

Наталія Душечкіна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри біології та хімії, Уманський національний університет.

ORCID: 0000-0002-4203-7122

E-mail: nataxeta74@gmail.com

У статті розкрито значення позакласної діяльності у закладах вищої освіти як чинника формування навчальної мотивації майбутніх учителів у процесі самостійної роботи. Встановлено, що теоретичну основу становлять теорія самодетермінації (автономія, компетентність, залученість) і саморегульоване навчання (цілепокладання, планування, самоконтроль, рефлексія). Показано, що участь у гуртках, проєктах, майстернях та волонтерстві підвищує цінність завдань і підтримує професійну ідентичність. Визначено умови ефективності, зокрема інтеграцію, системне наставництво, прозорі критерії оцінювання та сталий зворотний зв'язок.

***Ключові слова:** позакласна діяльність; самостійна робота; навчальна мотивація; майбутні вчителі; саморегульоване навчання; теорія самодетермінації; компетентність; професійна ідентичність.*

EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES AS A FACTOR IN FORMING LEARNING MOTIVATION OF FUTURE TEACHERS IN THE PROCESS OF INDEPENDENT WORK

Svitlana Sovhira, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Biology and Chemistry, Uman National University.

ORCID: 0000-0002-8742-7773

E-mail: sovgirasvitlana@gmail.com

Olena Kochubei, PhD, Lecturer of the Department of Biology and Chemistry, Uman National University.

ORCID: 0000-0002-5047-6694

E-mail: sncelena@gmail.com

Nataliia Dushechkina, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Biology and Chemistry, Uman National University.

ORCID: 0000-0002-4203-7122

E-mail: nataxeta74@gmail.com

This article substantiates extracurricular activity in higher education as an effective pedagogical resource for strengthening the learning motivation of pre-service teachers during independent work. The relevance of the topic is determined by the increasing role of self-directed learning, the need to prevent formalism in independent assignments, and the demand for motivationally supportive learning environments in teacher education. The conceptual framework integrates Self-Determination Theory (autonomy, competence, relatedness) with approaches to self-regulated learning focused on goal setting, planning, self-monitoring, reflection, and adaptive strategy use. Extracurricular formats (student clubs, project teams, workshops, volunteer initiatives, training sessions, and academic communities) are analyzed as contexts that enhance students' agency, provide meaningful learning outcomes, and support professional identity development. It is argued that extracurricular involvement raises the subjective value of independent work by connecting it with socially significant products and authentic pedagogical roles, thereby increasing persistence and responsibility. The paper highlights key mechanisms of influence: meaningful contextualization of independent tasks through practice-oriented projects; autonomy support through choice of roles, topics, and modes of presenting results; competence experience through visible outputs and constructive feedback; relatedness through collaboration, peer support, and public presentation; development of self-regulation through iterative activity cycles with deadlines and reflection. The organizational and pedagogical conditions for effectiveness are defined, including integration of extracurricular initiatives with learning outcomes, systematic mentoring, transparent assessment criteria, regular feedback, and purposeful development of self-regulation skills. The study concludes that well-designed and consistently supported extracurricular activity can become a stable factor of learning motivation and a catalyst for high-quality independent work in pre-service teacher training. Further research should focus on empirical testing of specific extracurricular models and on developing diagnostic tools to assess motivational and self-regulatory changes.

Keywords: *extracurricular activities; independent work; learning motivation; future teachers; self-regulated learning; self-determination theory; competence; professional identity.*

У сучасній освіті зростає потреба в організаційно-дидактичних рішеннях, що забезпечують стійку навчальну мотивацію майбутніх учителів і водночас підвищують результативність їхньої самостійної роботи як ключового компонента професійного становлення. Практика діяльності ЗВО засвідчує, що за наявності оновлених освітніх програм мотиваційна нестабільність здобувачів, недостатній рівень саморегуляції навчання, фрагментарність самоорганізації та нерівномірність залучення до самостійної роботи залишаються типовими перешкодами досягнення запланованих результатів навчання. У цих умовах особливої актуальності набуває позакласна діяльність як специфічний освітній простір, що здатний доповнювати аудиторне навчання, створювати ситуації вибору, успіху, соціально значущої взаємодії та навчальної активності, які є потужними детермінантами навчальної мотивації [12].

З огляду на мету професійної підготовки майбутнього вчителя, позакласна діяльність може розглядатися не лише як «додаток» до освітнього процесу, а як ресурс формування мотиваційно-ціннісної сфери, розвитку навичок самостійного навчання, закріплення професійних ролей і поведінкових стратегій.

Наукова актуальність проблеми зумовлена необхідністю теоретико-методичного обґрунтування механізмів, за допомогою яких позакласна діяльність впливає на мотивацію до самостійної роботи.

Проблематика позакласної діяльності як чинника формування навчальної мотивації майбутніх учителів у процесі самостійної роботи посідає гідне місце в сучасних наукових дослідженнях і розглядається у взаємозв'язку з питаннями професійного становлення та педагогічної підтримки. У дослідженні О. Авдєєвої позакласна діяльність трактується як середовище формування професійно значущих умінь майбутнього вчителя, що підтверджує її потенціал як практико-зорієнтованого ресурсу професійної підготовки [1]. У межах педагогічного моделювання В. Бондар обґрунтовує структурну модель підготовки майбутнього вчителя до позакласної роботи, акцентуючи на її системності [3]. Методичний вимір організації позакласної роботи у ЗВО деталізовано в публікації Г. Яковлевої, Л. Власенко та І. Андрійчук, у якій позакласна робота розглядається як елемент педагогічної підтримки здобувачів освіти, що дозволяє посилювати їхню відповідальність [12].

У низці праць С. Мартиненко [9], О. Каленик [12], позанавчальна активність інтерпретується як ресурс особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя. Із практичного погляду близькі підходи демонструє дослідження І. Коваль, Л. Олійник і М. Палагнюк, у якому показано можливості тренінгових технологій як активних форм професійної підготовки; ці технології можуть бути інтегровані в позааудиторний простір [7].

Теоретичний аналіз публікацій показав характеристику саморегульованого навчання як основу ефективної самостійної роботи. Е. Балашов [2], С. Ганаба [5] систематизують теоретичні моделі й концепції саморегульованого навчання, акцентуючи на важливості самоконтролю, планування, регуляції зусиль і рефлексії в освітньому процесі. Організаційно-методичні аспекти самостійної роботи студентів у системі професійної підготовки розкрито О. Кравченко, у якому підкреслено значення структурування завдань, поєднання контролю та підтримки, а також формування навичок самоорганізації [8]. У цьому контексті В. Мороз акцентує увагу на сучасних підходах до організації та контролю самостійної роботи, що особливо важливо для забезпечення її якісного виконання і запобігання формальному ставленню до навчальних завдань [10]. Психологічний аспект саморегуляції майбутніх учителів в умовах невизначеності розглянуто Є. Тимошук і Р. Каламаж, які актуалізують питання саморегуляційних ресурсів як чинників стійкості навчальної діяльності [11].

Зарубіжні дослідження забезпечують надійну теоретико-методологічну основу інтерпретації мотиваційних, навчальних процесів. У праці Е. Десі та Р. Раяна теорія самодетермінації представлена як макротеорія мотивації, розвитку та здоров'я, що дозволяє пояснити, чому освітні середовища, які підтримують автономію, компетентність і соціальну включеність, сприяють стійкій навчальній активності [13]. П. Пінтрич розкриває роль цільової орієнтації у саморегульованому навчанні, показуючи, що мотиваційні установки безпосередньо впливають на вибір стратегій, наполегливість і якість виконання самостійних завдань [14]. Емпіричне підтвердження значущості позааудиторної активності для професійного розвитку майбутніх учителів подано у дослідженні Ф. Уйсал, де статистично обґрунтовано вплив участі в позакласній діяльності на показники професійного становлення студентів [15].

Концептуалізацію саморегуляції як циклу самостійного навчання подано Б. Циммерманом, який визначає її як ключову передумову результативної самостійної роботи й навчальної успішності [16].

Отже, аналіз наукових джерел засвідчує, що в наявних дослідженнях обґрунтовано педагогічний потенціал позакласної діяльності у професійній підготовці майбутніх учителів, конкретизовано зв'язок позакласної активності з розвитком навчальної мотивації здобувачів, розроблено теоретичні й організаційно-методичні засади саморегульованого навчання та самостійної роботи здобувачів, визначено мотиваційні механізми, релевантні для проектування освітнього середовища у ЗВО. Водночас потребує подальшого уточнення комплекс організаційно-педагогічних умов, за яких позакласна діяльність стає системним чинником формування навчальної мотивації майбутніх учителів саме в процесі самостійної роботи, а також критерії оцінювання ефективності такого впливу в освітній практиці.

Мета статті: розкрити сутність позакласної діяльності як чинника формування навчальної мотивації майбутніх учителів у процесі самостійної роботи.

Позакласна діяльність у закладі вищої освіти в системі підготовки майбутніх учителів розглядається науковцями як цілеспрямовано організований простір позааудиторної активності, який доповнює навчальні дисципліни, розширює професійний досвід здобувачів і створює умови для посилення навчальної мотивації в процесі самостійної роботи. Її відмінність від аудиторного навчання полягає у варіативності форм, практичній спрямованості, можливості вибору ролей і способів виконання завдань, а також у більшій частці ініціативності та відповідальності здобувачів за кінцевий результат. Саме тому позакласні ініціативи доцільно трактувати не як «додаток» до навчання, а як педагогічний ресурс, здатний підвищувати залученість здобувачів до позааудиторної діяльності та зменшувати ризик формалізації самостійної роботи, що фіксується у дослідженнях з організації освітнього процесу в ЗВО.

Мотиваційний потенціал позакласної діяльності підтверджується положеннями теорії самодетермінації. Позакласна діяльність є середовищем, у якому здобувачі можуть реалізувати автономність через вибір теми, формату роботи, ролі в команді чи способу презентації, а також отримати соціальне визнання результатів, що прямо відповідає вимогам мотиваційно орієнтованого середовища [13].

Самостійна робота здобувачів у професійній підготовці майбутніх учителів є не лише набором завдань «поза аудиторією», а структурованим процесом, що включає планування, добір навчальних стратегій, контроль виконання й рефлексію результатів. Дослідження стверджують: ефективність самостійної роботи зростає за умови прозорих критеріїв, системного зворотного зв'язку, консультування та організаційної підтримки, які мінімізують невизначеність і спрямовують студентів на якісний результат. Водночас ключовою умовою результативної самостійної роботи є сформованість саморегульованого навчання.

У сучасній освіті позакласна діяльність представлена гуртками, методичними майстернями, студентськими науковими спільнотами, волонтерськими проєктами, конкурсними та тренінговими форматами. Її значущість для підготовки майбутнього вчителя підтверджується дослідженнями, що характеризують позакласну роботу як окремий компонент професійної готовності. Із позиції особистісного та професійного

розвитку позанавчальна діяльність розглядається як ресурс самореалізації, професійного самовизначення і формування активної позиції майбутнього вчителя. Окремо підкреслюється й прямий зв'язок позакласної діяльності з розвитком навчальної мотивації студентів, оскільки участь у практично значущих позааудиторних ініціативах сприяє підвищенню інтересу до навчання та зростанню наполегливості у виконанні практичних завдань [6].

За сучасних умов важливим є психологічний аспект: здатність майбутніх учителів підтримувати саморегуляцію в ситуаціях невизначеності прямо пов'язана зі стійкістю навчальної мотивації, а тому позакласні практики мають проектуватися так, щоб вони зменшували деструктивну невизначеність, забезпечували підтримку й сприяли формуванню рефлексивних умінь [11].

Зарубіжні емпіричні результати підтверджують доцільність активного використання позааудиторної діяльності у професійній підготовці. На рівні практичних інструментів важливими є активні формати, зокрема тренінгові технології, ефективність яких доведено у професійній підготовці як засіб розвитку умінь і підтримки залученості; ці технології можуть бути адаптовані для позакласної роботи майбутніх учителів як мотиваційно орієнтовані форми взаємодії. Проте підсилення мотивації не є автоматичним наслідком участі в позакласних ініціативах, тому ключовою умовою результативності є системне проектування такої діяльності [7].

Практична реалізація мотиваційного потенціалу позакласної діяльності вимагає дотримання низки умов. Передусім важливо забезпечити її узгодженість із результатами навчання та професійними компетентностями, що відповідає модельному підходу до підготовки студентів до позакласної роботи [4].

Не менш значущим є методичний супровід і педагогічна підтримка, які формують зрозумілі правила, зворотний зв'язок і рефлексивні процедури, переводячи позааудиторну активність у площину педагогічно керованого розвитку. Для самостійної роботи необхідні прозорі критерії та організаційні механізми контролю, які не руйнують автономію, задають межі й запобігають хаотичності, про що йдеться у працях щодо сучасних підходів до організації та контролю самостійної роботи. Окремим завданням має бути формування саморегуляційних умінь (планування, самооцінювання, аналіз труднощів), що узгоджується з узагальненнями теоретичних моделей саморегульованого навчання. Важливо також підсилювати практичну значущість завдань і забезпечувати можливість створення продукту діяльності, адже саме цей чинник посилює процес набуття компетентності й підтримує мотивацію. У сучасних умовах доцільним є врахування психологічних чинників та підтримка здобувачів через структурування діяльності, наставництво й розвиток рефлексії, що корелює з висновками щодо саморегуляції майбутніх учителів [11].

Отже, позакласна діяльність у ЗВО, будучи інтегрованою в освітню програму та забезпеченою педагогічною підтримкою, може виступати дієвим чинником формування навчальної мотивації майбутніх учителів у процесі самостійної роботи.

Позакласна діяльність у закладі вищої освіти може виступати дієвим чинником формування навчальної мотивації майбутніх учителів у процесі самостійної роботи, оскільки підсилює особистісну залученість, надає самостійним завданням практичного сенсу та створює умови для розвитку саморегуляції (цілепокладання, планування, самоконтроль, рефлексія). Ефективність такого впливу зростає за умови системної

організації позакласних ініціатив, їх узгодженості з освітньою програмою та наявності педагогічної підтримки й зворотного зв'язку.

Перспективи подальших розвідок пов'язані з емпіричною перевіркою ефективності різних форматів позакласної діяльності, уточненням критеріїв і показників сформованості мотивації, а також розробленням практичних моделей інтеграції позакласної активності в систему самостійної роботи майбутніх учителів у сучасних умовах.

Конфлікт інтересів. Автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів.

Фінансування дослідження. Дослідження виконано без залучення зовнішнього фінансування.

Доступність даних. Дослідження не передбачало використання окремих наборів даних.

Використання інструментів штучного інтелекту. Під час підготовки цієї роботи інструменти штучного інтелекту не застосовувалися.

Авторський внесок. Усі автори брали рівнозначну участь у розробці концепції дослідження, аналізі наукових джерел, підготовці тексту статті, узагальненні результатів та науковому редагуванні матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдеева О. Ю. Підготовка майбутнього вчителя хімії до формування гностичних умінь в учнів у позакласній діяльності : дис. ... д-ра філософії : 011 «Освітні, педагогічні науки». Житомир. 2021. 359 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/33616/1/dys-Avdeeva.pdf>.
2. Балашов Е. М. Теоретичні моделі й концепції саморегульованого навчання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал*. Острого : Вид-во НаУОА, січень 2020. № 10. С. 51–59. DOI: 10.25264/2415-7384-2020-10-51-59.
3. Бондар В. Г. Модель підготовки майбутнього вчителя до позакласної роботи в початковій школі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. № 191 С. 249–253. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-191-249-253>.
4. Бондар В. Г., Соловей Ю. О., Коваленко О. А. Підготовка майбутніх учителів до позакласної роботи в початковій школі в умовах воєнного стану. *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime: Collective monograph*. 2022. С. 312–323.
5. Ганаба С. О. Саморегульоване навчання: концептуальні ідеї, досвід, практики. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Т. 35. № 4. С. 5–22. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v35i4.1565>.
6. Каленик О. В. Позакласна діяльність як чинник розвитку навчальної мотивації студентів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2021. № 2. С. 17–22. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-2\(81\)-17-22](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-2(81)-17-22).
7. Коваль І. С., Олійник Л. В., Палагнюк М. М. Використання тренінгових технологій у професійній підготовці рятувальників. *Наукові праці*. 2023. С. 77–88. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/5716/1/sychacni3-77-88.pdf>.
8. Кравченко О. П. Самостійна робота студентів у системі професійної підготовки: організаційно-методичні аспекти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. 30. С. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-140-147>.
9. Мартиненко С. М. Позанавчальна діяльність у закладі вищої освіти як ресурс особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя. *Педагогічний альманах*. 2020. № 45. С. 101–107. URL: http://www.pedalm.kherson.ua/wp-content/uploads/2020/06/ped_almanac_45_2020.pdf.
10. Мороз В. М. Самостійна робота студентів: сучасні підходи до організації та контролю. *Вісник Національного університету оборони України*. 2020. № 3(56). С. 112–119. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-56-3-112-119>.

11. Тимошук Є. А., Каламаж Р. В. Особливості саморегуляції майбутніх учителів в умовах невизначеності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. 2025. № 18. С. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2025-18-86-96>.
12. Яковлева Г. В., Власенко Л. В., Андрійчук І. О. Методика позакласної роботи як елемент педагогічної підтримки здобувачів освіти. *Академічні візії*. 2024. Вип. 34. С. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13165038>.
13. Deci E. L., Ryan R. M. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*. 2008. Vol. 49(3). P. 182–185. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0012801>.
14. Pintrich P. R. The role of goal orientation in self-regulated learning. In: Boekaerts M., Pintrich P. R., Zeidner M. (Eds.). *Handbook of Self-Regulation*. San Diego: Academic Press, 2000. P. 451–502. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-012109890-2/50043-3>.
15. Uysal F. The Impact of Extracurricular Activities on Pre-Service Teacher Professional Development: A Structural Equation Modeling Study. *Journal of Intelligence*. 2025. Vol. 13(7). Art. 87. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence13070087>.
16. Zimmerman, B. J. Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*. 2002. Vol. 41(2). P. 64–70. DOI: https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2.

REFERENCES

1. Avdieieva, O. Yu. (2021). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia khimii do formuvannia hnostychnykh umin v uchniv u pozaklasnii diialnosti* [Preparing future chemistry teachers to develop students' gnostic skills in extracurricular activities] (PhD dissertation). Zhytomyr Ivan Franko State University. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/33616/1/dys-Avdeeva.pdf> [in Ukrainian].
2. Balashov, E. M. (2020). *Teoretychni modeli y kontseptsii samorehulovanoho navchannia* [Theoretical models and concepts of self-regulated learning]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Psykhologhiia» – Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Series “Psychology”, 10, 51–59*. DOI: <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2020-10-51-59> [in Ukrainian].
3. Bondar, V. H. (2020). *Model pidhotovky maibutnoho vchytelia do pozaklasnoi roboty v pochatkovii shkoli* [A model of training the future teacher for extracurricular work in primary school]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedagogichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences, 191, 249–253*. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-191-249-253> [in Ukrainian].
4. Bondar, V. H., Solovei, Yu. O., & Kovalenko, O. A. (2022). *Pidhotovka maibutnykh uchyteliv do pozaklasnoi roboty v pochatkovii shkoli v umovakh voiennoho stanu* [Training future teachers for extracurricular work in primary school under martial law]. In *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime: Collective monograph* (pp. 312–323) [in Ukrainian].
5. Hanaba, S. O. (2023). *Samorehulovane navchannia: kontseptualni idei, dosvid, praktyky* [Self-regulated learning: conceptual ideas, experience, practices]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriiia: Pedagogichni nauky – Collection of Scientific Papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi. Series: Pedagogical Sciences, 35(4), 5–22*. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v35i4.1565> [in Ukrainian].
6. Kalenyk, O. V. (2021). *Pozaklasna diialnist yak chynnyk rozvytku navchalnoi motyvatsii studentiv* [Extracurricular activity as a factor in the development of students' learning motivation]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and Development of Gifted Personality, 2(81), 17–22*. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-2\(81\)-17-22](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2021-2(81)-17-22) [in Ukrainian].
7. Koval, I. S., Oliinyk, L. V., & Palahniuk, M. M. (2023). *Vykorystannia treninhovykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi riaduvanykh* [Use of training technologies in the professional training of rescuers]. *Naukovi pratsi – Scientific Works, 77–88*. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/5716/1/sychacni3-77-88.pdf> [in Ukrainian].
8. Kravchenko, O. P. (2021). *Samostiina robota studentiv u systemi profesiinoi pidhotovky: orhanizatsiino-metodychni aspekty* [Students' independent work in the system of professional training: organizational and methodological aspects]. *Pedagogichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical*

- Education: Theory and Practice*, 30, 140–147. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30-140-147> [in Ukrainian].
9. Martynenko, S. M. (2020). Pozanavchalna diialnist u zakladi vyshchoi osvity yak resurs osobystisno-profesiinoho rozvytku maibutnoho vchytelia [Extracurricular activity in a higher education institution as a resource for the personal and professional development of the future teacher]. *Pedahohichniy almanakh – Pedagogical Almanac*, 45, 101–107 [in Ukrainian].
 10. Moroz, V. M. (2020). Samostiina robota studentiv: suchasni pidkhody do orhanizatsii ta kontroliu [Students' independent work: modern approaches to organization and control]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Bulletin of the National Defence University of Ukraine*, 3(56), 112–119. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-56-3-112-119> [in Ukrainian].
 11. Tymoshchuk, Ye. A., & Kalamazh, R. V. (2025). Osoblyvosti samorehuliatsii maibutnikh uchyteliv v umovakh nevyznachenosti [Features of self-regulation of future teachers under conditions of uncertainty]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriya «Psykhohiia» – Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Series “Psychology”*, 18, 86–96. DOI: <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2025-18-86-96> [in Ukrainian].
 12. Yakovleva, H. V., Vlasenko, L. V., & Andriichuk, I. O. (2024). Metodyka pozaklasnoi roboty yak element pedahohichnoi pidtrymky zdobuvachiv osvity [Methods of extracurricular work as an element of pedagogical support for learners]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 34, 1–11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13165038> [in Ukrainian].
 13. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-Determination Theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182–185. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0012801>.
 14. Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 451–502). San Diego: Academic Press. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-012109890-2/50043-3>.
 15. Uysal, F. (2025). The impact of extracurricular activities on pre-service teacher professional development: A structural equation modeling study. *Journal of Intelligence*, 13(7), 87. DOI: <https://doi.org/10.3390/jintelligence13070087>.
 16. Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70. DOI: https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2026 р.
Прийнята до друку 08.05.2026 р.
Опубліковано 26.05.2026 р.